

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ВИЩА ШКОЛА ЕКОНОМІКИ
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ

КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проведення практичних занять і самостійної роботи студентів з нормативної
навчальної дисципліни циклу професійної підготовки

ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

для студентів денної форми навчання

Галузь знань: 0305 Економіка та підприємництво
Напрямок(и) підготовки: 6.030501 Економічна теорія – ЕТ

Донецьк, 2009

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ВИЩА ШКОЛА ЕКОНОМІКИ
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

**ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проведення практичних занять і самостійної роботи студентів з нормативної
навчальної дисципліни циклу професійної підготовки

ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

для студентів денної форми навчання

Галузь знань: 0305 Економіка та підприємництво

Напрямок підготовки: 6.030501 Економічна теорія – ЕТ

Розглянуто
на засіданні кафедри економічна теорії

Протокол № ____ від «__» «_____» 20__ р.

Затверджено на засіданні
Навчально-видавничої
Ради ДонНТУ

Протокол № ____ від «__» «_____» 20__ р.

Донецьк, 2009

УДК – 339.9(075.8)

Методичні рекомендації до проведення практичних занять і самостійної роботи студентів з нормативної навчальної дисципліни циклу професійної підготовки «Теорії міжнародної економіки» для студентів денної форми навчання галузі знань 0305 Економіка та підприємництво напряму підготовки: 6.030501 Економічна теорія – ЕТ / Укл. Н.К.Ющенко.

- Донецьк: ДоНТУ, 2009. – с.

У методичних рекомендаціях викладено загальні положення та тематичний зміст практичних занять з нормативної навчальної дисципліни циклу професійної підготовки «Теорії міжнародної економіки». Методичні рекомендації містять питання для обговорення і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Теорії міжнародної економіки».

Укладач:

Н.К.Ющенко, к.е.н., доцент

Відповідальний за випуск

В.В. Дементьєв, д.е.н., професор

ВСТУП

Вивчення теорій міжнародної економіки набуває особливої актуальності в сучасних умовах, оскільки інтернаціоналізація товарних і фінансових ринків, що поглиблюється, взаємозв'язок, що посилюється, і взаємозалежність національних економік все більше впливають на розвиток кожної окремої країни. Економічні спади, фінансові і валютні кризи, спочатку виникаючи в окремих країнах або регіонах, неминуче набувають глобального характеру. Урахування цієї обставини є необхідною умовою проведення ефективної макроекономічної політики. Більш того, сьогодні стає все більш очевидним, що жодна з країн не може успішно вирішувати економічні проблеми, не координуючи свою національну політику з політикою, що проводиться іншими країнами. Все це справедливіше для України - країни з перехідною економікою, успішне проведення економічних реформ в якій неможливе без повномасштабної участі у системі світогосподарських зв'язків.

Мета дисципліни: засвоєння знань про сучасні теорії і моделі розвитку міжнародної економіки, їх порівняльний аналіз в контексті сучасних економічних реалій.

Завдання: вивчення закономірностей і тенденцій розвитку міжнародної економіки в умовах глобалізації.

Предмет: закономірності розвитку міжнародної економіки як єдиної органічної цілості.

При вивченні курсу рекомендується провести практичні заняття з наступних тем:

1. Теорії міжнародної торгівлі. Меркантилізм
2. Класичні теорії міжнародної торгівлі. Теорії абсолютних і порівняних переваг
3. Теорія співвідношення факторів виробництва
4. Неотехнологічні і неофакторні теорії міжнародної торгівлі

Семінарське заняття 1. Теорії міжнародної торгівлі. Меркантилізм.

Предмет і задачі курсу «Теорії міжнародної економіки». Взаємозв'язок з іншими економічними науками. Методи аналізу теоретичних основ міжнародної економіки. Теорії міжнародної економіки як теоретична основа зовнішньоекономічної політики держав.

Теорії міжнародної торгівлі як теоретична основа зовнішньоторгової політики держав. Основні типи теорій міжнародної торгівлі. Теорії міжнародної торгівлі. Меркантилізм. Модель «Ціни-золото-потоки» Д.Юма.

План семінарського заняття

1. Предмет і завдання курсу «Теорії міжнародної економіки». Взаємозв'язок з іншими економічними науками.
2. Методи аналізу теоретичних основ міжнародної економіки. Теорії міжнародної економіки як теоретична основа зовнішньоекономічної політики держав.
3. Теорії міжнародної торгівлі як теоретична основа зовнішньоторгової політики держав. Основні типи теорій міжнародної торгівлі.
4. Теорії міжнародної торгівлі. Меркантилізм. Модель «Ціни-золото-потоки» Д.Юма.

Література основна

1. Авдокушин Е.Ф. Международные экономические отношения. - М.: ИВЦ «Маркетинг», 2002.
2. Киреев А.П. Международная экономика: В 2-х ч. - М.:Междунар. отнош., 2003.
3. Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. посібник. – К.: Знання-Прес, 2002.
4. Міжнародні економічні відносини. Опорний конспект лекцій /Є.М.Воронова та ін.- Київ, КНТЕУ, 2008.
5. Черевань В. П., Романенко Л. Ф., Рум'янцев А. Міжнародна економічна діяльність: Навчальний посібник – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003.

Література додаткова

6. Козик В. В., Панкова Л. А., Григор'єв О. Ю., Босак А. О. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: Практикум. – К.: Вікар, 2003.
7. Кругман П.Р., Обстфельд М. Международная экономика: теория и политика: Пер. с англ. / Под ред. Колесова В.П., Куликова М.В., - М.: Эк. ф-т МГУ, ЮНИТИ, 1997.
8. Линдерт П.Х. Экономика мирохозяйственных связей: Пер. с англ.-М.: Прогресс. Универс, 1992.
9. Липов В.В. Міжнародна економіка. Навч. посібник. Харків, В.Д. «Інжек», 2005

10. Методичний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів з курсу «Міжнародні економічні відносини»/Укладачі: Ющенко- Н. К. , Руденко Л.В. – Донецьк: ДонНТУ, 2004.

Питання для обговорення і самостійної роботи

1. У чому полягають предмет і задачі курсу «Теорії міжнародної економіки»?
2. Як «Теорії міжнародної економіки» взаємозв'язані з іншими економічними науками?
3. Визначте основні методи аналізу теоретичних основ міжнародної економіки.
4. Теорії міжнародної економіки як теоретична основа зовнішньоекономічної політики держав. Теорії міжнародної торгівлі як теоретична основа зовнішньоторгової політики держав.
5. Назвіть основні типи теорій міжнародної торгівлі. Чим вони відрізняються?
6. Які історичні умови появи меркантилістської теорії?
7. У чому полягає зміст меркантилістської теорії зовнішньої торгівлі?
8. Який сектор економічної системи меркантилісти вважали основним?
9. Визначте основні напрямки державної політики меркантилізму?
10. Як теорія і політика меркантилізму вплинула на міжнародну торгівлю?
11. Охарактеризуйте внесок теорії меркантилізму в розвиток економічної теорії і практики.
12. У чому полягає обмеженість меркантилістської теорії зовнішньої торгівлі?
13. Який зв'язок між кількістю золота, пропозицією грошей і національною конкурентоспроможністю виявив Д.Юм?
14. Поясніть зміст моделі «Ціни-золото-потоки» Д.Юма.
15. У чому полягає заслуга Д.Юма у розвитку економічної теорії?
16. Що прийнято розуміти під «неомеркантилізмом»?

Семінарське заняття 2. Класичні теорії міжнародної торгівлі. Теорії абсолютних і порівняних переваг

Принцип абсолютних переваг А.Сміта. Абсолютні переваги. Лінія торгових можливостей країни. Виграш світової економіки і країн від повної спеціалізації і торгівлі. Обмеженість теорії абсолютних переваг. Теорія порівняних переваг Д.Рікардо. Порівняні переваги. Розподіл вигод від міжнародної торгівлі між країнами. Порівняні переваги в умовах витрат, що зростають. Ефект зростаючих витрат і межі спеціалізації країн.

Концепція розміру країн. Вплив розміру країни на її участь у міжнародній торгівлі. Відмінні особливості великих і малих країн з точки зору участі в міжнародній торгівлі. Показники участі країни в міжнародній торгівлі. Експортна квота, імпортна квота, зовнішньоторгова квота.

План семінарського заняття

1. Принцип абсолютних переваг А.Сміта. Абсолютні переваги.

2. Теорія порівняних переваг Д. Рікардо. Порівняні переваги.
3. Порівняні переваги в умовах витрат, що зростають. Ефект зростаючих витрат і межі спеціалізації країн.
4. Концепція розміру країн.

Література основна

1. Авдокушин Е.Ф. Международные экономические отношения. - М.: ИВЦ "Маркетинг", 2002.
2. Киреев А.П. Международная экономика: В 2-х ч. - М.:Междунар. отнош., 2003.
3. Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. посібник. – К.: Знання-Прес, 2002.
4. Міжнародні економічні відносини. Опорний конспект лекцій /Є.М.Воронова та ін.- Київ, КНТЕУ, 2008.
5. Черевань В. П., Романенко Л. Ф., Рум'янцев А. Міжнародна економічна діяльність: Навчальний посібник – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003.

Література додаткова

6. Козик В. В., Панкова Л. А., Григор'єв О. Ю., Босак А. О. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: Практикум. – К.: Вікар, 2003.
7. Кругман П.Р., Обстфельд М. Международная экономика: теория и политика: Пер. с англ. / Под ред. Колесова В.П., Куликова М.В., - М.: Эк. ф-т МГУ, ЮНИТИ, 1997.
8. Линдерт П.Х. Экономика мирохозяйственных связей: Пер. с англ.-М.: Прогресс. Универс, 1992.
9. Липов В.В. Міжнародна економіка. Навч. посібник. Харків, В.Д. "Інжек", 2005
10. Методичний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів з курсу «Міжнародні економічні відносини»/Укладачі: Ющенко- Н. К. , Руденко Л.В. – Донецьк: ДонНТУ, 2004.

Питання для обговорення і самостійної роботи

1. У чому полягає теоретичне і практичне значення теорії абсолютних переваг? Яке протиріччя дозволила вирішити дана теорія?
2. У чому полягає суть і основні висновки теорії абсолютних переваг?
3. У чому полягає обмеженість теорії абсолютних переваг?
4. Чим відрізняються абсолютні і порівняльні переваги?
5. Охарактеризуйте зміст теорії порівняльних переваг і її значення.
6. Що таке альтернативні витрати виробництва, і як вони пов'язані з теорією порівняльних переваг?
7. Якщо країна має порівняльну перевагу у виробництві деякого товару, чи означає це, що вона має і абсолютну перевагу в його виробництві? Якщо країна має абсолютну перевагу у виробництві деякого товару, чи означає це, що вона має і порівняльну перевагу в його виробництві?

8. Відповідно до теорії Давида Рікардо, країна отримає максимальний вигравш від міжнародної торгівлі за умови повної спеціалізації. Чому в реальному житті повна спеціалізація не зустрічається? Чи можлива вона взагалі? Чому?
9. Як змінюється модель порівняльних переваг за умови урахування зростаючих альтернативних витрат? До яких висновків призводить даний аналіз?
10. Як розмір країни впливає на її участь у міжнародній торгівлі?
11. Які вам відомі відмінності у зовнішній торгівлі країн залежно від їх розмірів?
12. Які країни більшою мірою залежать від зовнішньої торгівлі?
13. Які показники характеризують участь країни у міжнародній торгівлі?

Виберіть правильну відповідь:

1. Теорія абсолютних переваг дозволила вирішити наступне протиріччя:
 - а) Між законом зростання альтернативних витрат і повною спеціалізацією країн на випуску певної продукції;
 - б) Між об'єктивними законами розвитку світової торгівлі і діями держав з обмеження зовнішньої торгівлі;
 - в) Між теорією порівняльних переваг і існуванням зустрічних потоків аналогічних товарів;
 - г) Між теоріями абсолютних і порівняльних переваг.
2. Порівняльна перевага означає:
 - а) Здатність країни виробляти товар або послугу з меншими альтернативними витратами у порівнянні з іншими країнами;
 - б) Можливість країни виробляти конкурентоздатні на світовому ринку товари;
 - в) Висока питома вага країни у загальному об'ємі світової торгівлі;
 - г) Здатність країни виробляти товар або послугу з меншими витратами ресурсів у порівнянні з іншими країнами.
3. Теорія порівняльних переваг у зовнішній торгівлі:
 - а) Розроблена А. Смітом;
 - б) Втратила свою актуальність після краху світової соціалістичної системи;
 - в) Вигідна промислово розвиненим країнам;
 - г) Вигідна країнам, що розвиваються;
 - д) Всі відповіді невірні.
4. Якщо США експортують до Бразилії пшеницю, а Бразилія у США каву, то підвищення цін на пшеницю відносно ціни на каву означає:
 - а) Поліпшення умов торгівлі для США;
 - б) Зміну кута нахилу лінії торгівельних можливостей США;
 - в) Зміну кута нахилу лінії торгівельних можливостей Бразилії;
 - г) Усі попередні відповіді вірні;
 - д) Вірні лише відповіді а) і б).
5. Країни А і Б виробляють наступні кількості товарів X і Y (у одиницях):

	Товар X	Товар Y
Країна А	16	12
Країна Б	8	8

--	--	--

Якщо кожна країна спеціалізується на основі принципу порівняльних переваг, то умови торгівлі між країнами складуть:

- а) 1 одиниця X за 1,33 одиниць Y;
 - б) 1 одиниця X за 2 одиниці Y;
 - в) 1 одиниця X за 1 одиницю Y;
 - г) від 1 до 1,33 одиниці X за 1 одиницю Y;
 - д) від 0,5 до 0,75 одиниці X за 1 одиницю Y.
6. Росія може виробляти 1т пшениці або 4 т вугілля у розрахунку на одну одиницю ресурсів. Україна може виробляти 2 т пшениці або 5 т вугілля, використовуючи теж одну одиницю ресурсів. За теорією переваг:
- а) Росія не експортуватиме і не імпортуватиме пшеницю;
 - б) Україна не експортуватиме і не імпортуватиме вугілля;
 - в) Росія експортуватиме пшеницю і імпортуватиме вугілля;
 - г) Україна експортуватиме пшеницю і імпортуватиме вугілля;
 - д) Усі попередні відповіді невірні.
7. У таблиці представлені дані про обсяги виробництва сукна і вина в двох країнах у розрахунку на одну одиницю ресурсів:

	Країна А	Країна Б
Сукно (у метрах)	5	15
Вино (у літрах)	10	20

Порівнюючи дві країни і аналізуючи можливості торгівлі між ними, буде вірним стверджувати, що країна А володіє:

- а) Абсолютною перевагою у виробництві сукна.
 - б) Абсолютною перевагою у виробництві вина.
 - в) Порівняльною перевагою у виробництві сукна.
 - г) Порівняльною перевагою у виробництві вина.
 - д) Не володіє перевагою ні по одному товару.
8. Використовуючи дані завдання 2.36, вкажіть правильну відповідь. Якщо між двома країнами почнеться взаємна торгівля, то можна передбачити, що країна Б буде:
- а) Імпортувати вино.
 - б) Експортувати вино.
 - в) Імпортувати і вино, і сукно.
 - г) Експортувати і вино, і сукно.
 - д) Не буде нічого ні експортувати, ні імпортувати.
9. Використовуючи дані завдань 2.28 і 2.29, вкажіть правильну відповідь. До початку процесу торгівлі для кожної країни було характерне своє цінове співвідношення, яке відображало внутрішні виробничі витрати. Якщо між країнами А і Б розвивається торгівля, то відношення цін на вино до ціни на сукно:

4. Міжнародні економічні відносини. Опорний конспект лекцій /Є.М.Воронова та ін.- Київ, КНТЕУ, 2008.
5. Черевань В. П., Романенко Л. Ф., Рум'янцев А. Міжнародна економічна діяльність: Навчальний посібник – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003.

Література додаткова

6. Козик В. В., Панкова Л. А., Григор'єв О. Ю., Босак А. О. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: Практикум. – К.: Вікар, 2003.
7. Кругман П.Р.,Обстфельд М. Международная экономика: теория и политика: Пер. С англ. / Под ред. Колесова В.П., Куликова М.В., - М.: Эк. Ф-т МГУ, ЮНИТИ, 1997.
8. Линдерт П.Х. Экономика мирохозяйственных связей: Пер. С англ.-М.: Прогресс. Универс, 1992.
9. Липов В.В. Міжнародна економіка. Навч. Посібник. Харків, В.Д. «Інжек»,2005
10. Методичний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів з курсу«Міжнародні економічні відносини»/Укладачі: Ющенко- Н. К. , Руденко Л.В. – Донецьк: ДонНТУ, 2004.

Питання для обговорення і самостійної роботи

1. Охарактеризуйте історичні умови появи теорії Хекшера-Оліна.
2. Які зміни в міжнародній торгівлі сталися на початку ХХ сторіччя?
3. Як узгоджуються між собою теорія Хекшера-Оліна і теорії абсолютних і порівняних переваг?
4. Охарактеризуйте суть і значення теорії Хекшера-Оліна.
5. Що вважали причиною (основою) міжнародної спеціалізації країн у зовнішній торгівлі автори даної теорії?
6. Поясніть економічний механізм реалізації відносної надлишковості (дефіцитності) чинника і їх вплив на конкурентоспроможність товару.
7. Що таке «надлишковий» чинник, як «надлишок» чинника позначається на його ціні і міжнародній спеціалізації?
8. Китай добре забезпечений робочою силою, а Росія – землею. До якого типа чинників виробництва відносяться китайська робоча сила і російська земля? Чи можуть вони бути основою довгострокової конкурентної переваги цих країн? Чому? У виробництві яких товарів?
9. Охарактеризуйте зміст і значення теорії вирівнювання цін на фактори виробництва (теорему Хекшера- Оліна-Самуельсона).
- 10.Які висновки дозволяє зробити дана теорія?
- 11.У чому полягали мета і зміст дослідження міжнародної торгівлі В.Леонт'євим?
12. Який парадокс виявив В.Леонт'єв у процесі аналізу міжнародної торгівлі?
13. Як можна пояснити парадокс В.Леонт'єва?
- 14.У чому полягає значення парадоксу В.Леонт'єва?

Виберіть правильну відповідь:

1. Теорія Хекшера-Оліна:

- а) Стверджує, що експорт товарів – це експорт чинників виробництва в прихованій формі;
- б) заперечує класичні теорії зовнішньої торгівлі;
- в) пояснює зростання внутріфірмової торгівлі усередині ТНК;
- г) дозволила вирішити парадокс В. Леонтьєва.

2. Парадокс, виявлений В. Леонтьєвим, полягав у протиріччі:

- а) Між законом зростання альтернативних витрат і повною спеціалізацією країн на випуску певної продукції;
- б) Між об'єктивними законами розвитку світової торгівлі і обмежувальними заходами держав;
- в) Між теорією порівняльних переваг і існуванням зустрічних потоків аналогічних товарів;
- г) Між теорією Хекшера-Оліна і структурою американської зовнішньої торгівлі.

Семінарське заняття 4. Неотехнологічні і неофакторні теорії міжнародної торгівлі

Зміни в міжнародній торгівлі у другій половині ХХ сторіччя. Модель технологічного розриву М.Познера. Теорія міжнародного життєвого циклу товару. Основні етапи руху товару. Закономірності зовнішньої торгівлі товаром на протязі його життєвого циклу.

Теорія подібності країн або попиту, що перетинається. Попит, що перетинається, як основа зовнішньої торгівлі. Теорія конкурентних переваг країни М. Портера. Чинники, що формують конкурентні переваги і конкурентне середовище в країні. Національний “ромб” чинників конкурентоспроможності країни.

План семінарського заняття

- 1. Зміни в міжнародній торгівлі у другій половині ХХ сторіччя. Модель технологічного розриву М.Познера.
- 2. Теорія міжнародного життєвого циклу товару. Основні етапи руху товару.
- 3. Теорія подібності країн або попиту, що перетинається.
- 4. Теорія конкурентних переваг країни М. Портера.

Література основна

- 1. Авдокушин Е.Ф. Международные экономические отношения. - М.: ИВЦ “Маркетинг”, 2002.
- 2. Киреев А.П. Международная экономика: В 2-х ч. - М.:Междунар. отнош., 2003.

3. Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. посібник. – К.: Знання-Прес, 2002.
4. Міжнародні економічні відносини. Опорний конспект лекцій /Є.М.Воронова та ін.- Київ, КНТЕУ, 2008.
5. Черевань В. П., Романенко Л. Ф., Рум'янцев А. Міжнародна економічна діяльність: Навчальний посібник – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003.

Література додаткова

6. Козик В. В., Панкова Л. А., Григор'єв О. Ю., Босак А. О. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: Практикум. – К.: Вікар, 2003.
7. Кругман П.Р., Обстфельд М. Международная экономика: теория и политика: Пер. с англ. / Под ред. Колесова В.П., Куликова М.В., - М.: Эк. ф-т МГУ, ЮНИТИ, 1997.
8. Линдерт П.Х. Экономика мирохозяйственных связей: Пер. с англ.-М.: Прогресс. Универс, 1992.
9. Липов В.В. Міжнародна економіка. Навч. посібник. Харків, В.Д. «Інжек», 2005
10. Методичний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів з курсу «Міжнародні економічні відносини»/Укладачі: Ющенко- Н. К. , Руденко Л.В. – Донецьк: ДонНТУ, 2004.

Питання для обговорення і самостійної роботи

1. Які зміни мали місце в міжнародній торгівлі у другій половині ХХ сторіччя?
2. Що нового в дослідження науково-технічного прогресу внесли неотехнологічні і неофакторні теорії міжнародної торгівлі?
3. Розкрийте зміст моделі технологічного розриву М.Познера.
4. Що у рамках даної моделі прийнято вважати технологічним розривом і які шляхи його подолання?
5. Що таке, за М.Познером, «потік нововведень», і яке його значення у розвитку міжнародної торгівлі?
6. Розкрийте зміст теорії міжнародного життєвого циклу товару.
7. Визначте основні етапи життєвого циклу товару.
8. У чому полягають причини лідерства промислово-розвинених країн у виробництві нових товарів?
9. У чому полягає значення і обмеження теорії міжнародного життєвого циклу товару?
10. Розкрийте зміст теорії подібності країн або попиту, що перетинається.
11. Що відрізняє теорію подібності країн або попиту, що перетинається, від більшості інших теорій, аналізуючих роль попиту і пропозиції у міжнародній торгівлі?
12. Розкрийте зміст теорії конкурентних переваг країн М. Портера.
13. Які детермінанти, за М.Портером, формують конкурентні переваги і конкурентне середовище в країні?
14. Представте і проаналізуйте національний «ромб» М.Портера.

15. Що М.Портер розуміє під випадковими подіями і як вони впливають на національну конкурентоспроможність?
16. Як М.Портер оцінює діяльність уряду і його вплив на національну конкурентоспроможність?
17. Які ще фактори національної конкурентоспроможності виділяє М.Портер?
18. Що таке, за М.Портером, кластери і як вони впливають на національну конкурентоспроможність?
19. У чому полягає значення теорії конкурентних переваг країн М. Портера?